

Samnorrænt sérfræðinám í líknarlækningum

Valgerður Sigurðardóttir
Læknir

Í þessu tölublaði *Læknablaðsins* er auglýsing um samnorrænt fræðilegt sérfræðinám í líknarlækningum, *The Nordic Specialist Course in Palliative Medicine*, sem hefst haustið 2023.^{1,2} Það er ástæða til að benda áhugasömum íslenskum læknum á þetta nám þar sem það er síðasta námskeiðið sem haldið verður. Ástæðan eru breytingar á fyrirkomulagi sérfræðináms í líknarlækningum á hinum Norðurlöndunum þegar fræðilegur hluti námsins í framtíðinni fer fram í hverju landi fyrir sig.

Norræn félög líknarlækna ásamt Lífínu, samtökum um líknarmedferð á Íslandi, hafa staðið fyrir samnorrænu fræðilegu námi í líknarlækningum frá árinu 2003. Um aldamótin 2000 var aukin opinber umræða á Norðurlöndunum um eflingu líknarþjónustu í samræmi við stefnu Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar. Komið var á fót margvíslegri líknarþjónustu víðs vegar á hinum Norðurlöndunum en það gleymdist að hugsa fyrir því að faglaert heilbrigðisstarfsfólki þyrfti til þess að sinna þessari þjónustu. Engin sérfræðimenntun var tiltæk á háskólastigi né neinn áhugi innan læknisfræðinnar almennt á að koma slíku námi á fót.

Haustið 2003, eftir tveggja ára undirbúningsvinnu, settu norrænir frumkvöðlar af stað tveggja ára fræðilegt nám í líknarlækningum, *The Nordic Specialist Course in Palliative Medicine*. Við uppbyggingu námsins var tekið mið af viðurkenndri breskri og evrópskri námsskrá. Náminu er skipt í 6 vikulöng námskeið þar sem kenndir eru meginþættir líknarmedferðar (sjá auglýsingu s. 41).

Námið er kostað með þátttökugjaldi. Fjöldi þátttakenda frá hverju landi tekur mið af höfðatölu en Íslendingar hafa átt tvö sæti. Á þessu síðasta námskeiði geta fleiri Íslendingar komist að en venjulega þar sem Svíar geta nú annað kennslu á heimavelli. Í stjórn *The Nordic Specialist Course in Palliative Medicine* sitja tveir fulltrúar frá hverju Norðurlandanna nema einn frá Íslandi. Stjórnin hefur ekki þegið laun fyrir störf sín gegnum árin.

Á árunum 2007-2015 öðluðust líknarlækningar viðbótarsérfræðiviðurkenningu á öllum Norðurlöndunum. Á Íslandi voru líknarlækningar gerðar að viðbótarsérgræin við lyflækningar 2015 en eftir athugasemd frá starfandi líknarlæknum var því breytt 2017 í viðbótarsérgræin við klíniska græin læknisfræðinnar.

Samnorræna námið er viðurkennt sem fræðilegur hluti eða annað sambærilegt nám en að auki er krafist tveggja ára klínískrar vinnu við líknarlækningar á einingu sem hefur legudeild, heimaþjónustu og líknarráðgjafarteymi á sjúkrahúsi.

Tiunda námskeiðinu lýkur í vor og það 11. og síðasta hefst næsta haust. Vorið 2021 höfðu 340 norrænir sérfræðilækna lokið þessum fræðilega hluta og sama ár höfðu 500 fengið líknarmedferð viðurkennda sem viðbótarsérgræin á Norðurlöndum, þar af 186 sem höfðu lokið samnorræna faglega náminu.

Sjö íslenskir læknar hafa lokið fræðilega náminu, þar af einn sem starfar erlendis. Tveir þeirra hafa viðbótarsérgræin, tveir eru í umsóknarferli og tveir hafa ekki sótt um viðbótarsérgræin. Tveir aðrir sérfræðilækna hafa aflað sér viðbótarsérgræinar með öðrum hætti.

Heimildir

1. Haugen DF, Vejlgaard T, et al. Evaluation and experiences from the first course 2003-2005. *Pall Med* 2008; 22: 256-63.
2. Sigurdardottir V, Edenbrandt C-M, Hirvonen O, et al. A survey among 225 participants from seven courses 2003-2017. *Palliative Medicine Report* 2021.

Fimm læknar rita kver um háfjallakvilla

*Háfjallakvillar – Helstu sjúkdómar í mikilli hæð yfir sjávarmáli er nýtt kver ritað af fimm læknum og fjallafélögum. Tómas Guðbjartsson segir textann hafa verið saminn fyrir almenning og byggi meðal annars á fræðigreinum í *Læknablaði*inu.*

„Kverið hentar þeim sem ætla að reyna sig við fjöll yfir 3000 á metra hæð, gangandi, hjólandi eða á skíðum, í Ölpunum, Himalaja, Atlasfjöllum í Marokkó, Kilimanjaro og Machu Picchu,“ segir Tómas „Við höfum verið í fjallgöngum mikið heima og erlendis. Við fórum þrír á Kilimanjaro og urðum

slappir þar af hæðarveiki. Okkur fannst eftir það mikilvægt að fræða almenn-ing og ekki síður lækna um hæðarveiki og hvernig hægt er að fyrirbyggja hana,“ segir hann við *Læknablaðið*.

Kverið fer vel í bakpoka og er prentað á vatnspolinn pappír en einnig er hægt að hlaða því niður með QR-kóða í símann. Aftast er listi yfir þau lyf sem hentugt er að hafa með í háfjallaferðir. Kverið fæst í Fjallakofanum, Everest, 66 Norður sem styrkja útgáfuna og hjá Ferðafélagi Íslands. Það kostar 1500 krónur og rennur ágóðinn til stígagerðar á hálendi Íslands.

Ólafur Már Björnsson, Gunnar Guðmundsson, Magnús Gottfredsson, Engilbert Sigurðsson og Tómas Guðbjartsson eru höfundar kversins. Mynd/Kristinn Ingvarsson